

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
5 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 50 GROSZY.
KONTO GZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU”
WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 21,
TELEFON 248-53.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—WSPÓLNA 33,
TEL. 503-50 I 126-83.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—160 ŻŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

ROK VI.

WARSZAWA, 20-go LIPCA 1924 R.

Nr. 18.

TREŚĆ Nr. 18. 1) Nowe ograniczenia.—B. Basiński. 2) Projekt rządowy ustawy o powiat związkach komun. 3) Projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych.—D-ra M. Jaroszyńskiego. 4) Życie samorządowe. 5) Kronika. 6) Gmina i Wieś: a) Dobry przykład, jak działa gmina zbiorowa, a jak jednowioskowa. b) Z gmin i gromad. 8) Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego. 9) Poradnik samorządowy. 10) Ogłoszenia.

DRUKARNIA ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW

WARSZAWA, ul. OGRODOWA 46. Telefon

Konto czekowe P. K. O. № 9.265.

WYKONYWA WSZELKIE ROBOTY Z ZAKRESU DRUKARSTWA I INTROLIGATORSTWA, W SZCZEGÓLNOŚCI: BLANKIETY, WEZWANIA, NAKAZY PŁATNICZE, WZORY PODAŃ, KSIĘGI RACHUNKOWE, DZIENNIKI KORESPONDENCYJNE, CZASOPISMA, OBWIESZCZENIA, i inne NIEZBEDNE URZĘDOM, SAMORZĄDOM I INSTYTUCJOM DRUKI.

Nowe ograniczenia.

W latach ubiegłych pomimo ustawicznego spadku waluty gospodarka gminna w powiecie pińczowskim na ogół biorąc rozwijała się normalnie. W 1923 r. w poszczególnych gminach, bez żadnej pomocy ze strony Rządu i sejmiku, wybudowano całkowicie dwie szkoły (w gminie Góry i Boszczynek), wykończono budowę trzech szkół (gmina Czarkowy, Kazimierza i Czarnocin), rozpoczęto budowę czterech szkół (gm. Czarkowy, Nagorzany, Kościeliec i Chotel), oraz przygotowano materiał do budowy trzech szkół (gm. Drożejowice, Topola i Zagość). Ponadto gminy zakupiły dla wielu szkół pomoce naukowe, jakkolwiek w myśl ustawy z dn.

17/II 1922 r. wydatki na ten cel winny być pokrywane ze Skarbu Państwa. Dostarczono mianowicie 2669 książek do bibliotek szkolnych, 90 sztuk map różnych, 18 globusów, 13 zegarów ściennych, komplety obrazów do nauki historii, kompasy, termometry, komplety do ćwiczeń geometrycznych, wagi z ciężarkami, 32 komplety miar ciał sypkich, 2 komplety przyrządów fizycznych, zbiorki minerałów, przezrocza do latarni czarnoksięskich, miary długości (metry) i t. p.

W celu polepszenia komunikacji przeprowadzone zostały w r. ubiegłym na koszt gmin połączenia telefoniczne do 19 urzędów gminnych. I tu gminy nie otrzymały żadnej pomocy, nabyły, bowiem z własnych funduszy słupy, aparaty telefoniczne i t. p. Zakupiono następnie narzędzia do

remontu dróg gruntowych (walce, pługi, brony i t. p.), przy pomocy których drogi zostały rozszerzone do przepisanej szerokości i należyce wyremontowane. Uporzakowano i uzupełniono drogowaskazy. Wybudowano kilka większych mostów i przepustów. Trzy gminy (Chroberz, Zagość i Złota) zawiązały spółkę drogową i wybudowały wielki most na rzece Nidzie pod Chrobrzem.

Nie zaniedbano również i dziedziny kulturalnej. Zawdzięczając zasiłkom ze strony gmin w ubiegłym roku powstało w powiecie kilkanaście straży ogniowych, skompletowano dziesięć bibliotek ruchomych, które cieszą się dużym powodzeniem, uruchomiono w 27 miejscach kursy dla dorosłych, urządzono w kilkunastu gminach poletka pokazowe, i t. d. Dla podniesienia oświaty rolniczej Rady gminne zaprenumerowały dla gromad czasopisma rolnicze.

Jednocześnie funkcjonariusze gminni otrzymali należyte uposażenie, wskutek czego przedwojenne „łapownictwo” znikło zupełnie. Pisarze gminni pobierali pensję zasadniczo w/g ósmego stopnia służbowego ze wszystkimi dodatkami; pomocnicy pisarzy i wójci w/g X—XII st. sł. W niektórych gminach zgromadzenia gminne podniosły płacę pisarzom do VII-go, a nawet VI-go st. sł.

Ustawa z dnia 11-go sierpnia r. ub. o tymcz. ureg. finans. komunalnych, jak widać z załączonej poniżej tablicy B, wywołała nagły przewrót w tych stosunkach i upadek w 1924 r. gospodarki samorządowej we wszystkich gminach. Wydatki osobowe i rzeczowe urzędów gminnych z 29,2% ogólnych sum budżetowych w 1922 r. skaczą nagle w 1924 r. do 51, 7%, jakkolwiek wydział powiatowy przy zatwierdzaniu budżetów zastosował daleko idące oszczędności, zredukował bowiem przedewszystkiem uposażenie pisarzy do IX st. sł., pomocników do XII—XV st. sł., a wójtów do XVI st. sł. i obniżył poniżej minimum kwoty preliminowane na wydatki rzeczowe.

Ze względu na konieczność zbilansowania budżetów niższe zostały również wydatki na rzeczowe potrzeby i budowę szkół, które spadają znów z 32% w 1923 r. do 20,8% w 1924 r., gdyż z ogólnej kwoty 136,719 zł. zatwierdzonych w budżetach Dozorów Szkolnych przez Radę Szkolną Powiatową—na rzecz szkolnictwa przeznaczyć można było tylko 59,334 zł. (41,778 zł. wydatki rzeczowe i 17,556 zł. budowa szkół).

Jak wielkie ograniczenia musiały być zastosowane w r. b. w gospodarce gminnej, widzimy choćby już z tego, że wydatki, które według projektów preliminarzy ułożonych przez Rady gminne, wynosić miały 336,220 zł. zredukowano, dla braku pokrycia w dochodach, do 286.137 zł.

Dodać należy, że gminy wyczerpały wszystkie źródła dochodowe, przewidziane w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, nawet bowiem tak niepopularny podatek, jakim jest podatek od lokali, tylko przez trzy gminy nie został wprowadzony.

A. Zestawienie ogólne budżetów 20 gmin wiejskich pow. pińczowskiego.

WYSZCZEGÓLNIENIE.	Preliminowano w 1924 r. złotych	W poszczególnych gminach.	
		Od	Do
Wydatki zwyczajne.			
Zaległości do uregulowania	2.794	7	779
Wydatki osobowe	129.184	5.320	8.557
Wydatki rzeczowe	18.645	738	1.019
5% udział gromad w pod. grunt.	7.115	95	609
Szkolnictwo (bez inwestycji)	41.778	1.021	3.786
Komunikacja	3.352	12	1.200
Popieranie rolnictwa (5 gmin)	349	30	126
Szpitalnictwo i opieka społ.	12.971	107	1.643
Cele kulturalne (12 gmin)	1.090	10	300
Bezpieczeństwo publicz. (areszt)	998	14	156
Świadczenia (1 gmina)	660	—	660
Różne i nieprzewidz. (9 gmin)	2.381	37	787
Razem	221.317	7.439	15.503
Wydatki nadzwyczajne.			
Budowa szkół (9 gmin)	17.556	284	4.851
Budowa mostów	49.497	400	13.668
Jednorazowe	1.767	100	1.000
Razem	64.820	563	13.368
Ogółem wydatki 20 gmin	286.137	8.438	23.444
Dochody zwyczajne.			
Zaległe podatki i gotowizna	2.911	5	594
Zapomogi i zwroty	5.824	130	476
Opłaty	6.996	140	1.376
Dodatki do podatków państw.	147.418	3.769	12.317
Samoistne	54.548	109	5.303
Kary	2.047	12	325
Razem	219.744	—	—
Dochody nadzwyczajne.			
Pożyczki (1 gmina)	10.000	—	10.000
Podatek inwestycyjny	56.393	563	13.368
Ogółem dochody	286.137	7.439	15.503
Z ogólnej sumy dochodów przypada:			
a) na 40% dodatek do pod. grunt.	99.616	1.890	8.759
b) na podw. normę do pod. grunt.	41.394	915	3.417
Razem	141.550	—	—
c) na podatek od lokali	38.895	960	3.636
d) na podatek inwestycyjny	56.393	552	5.841
Ogółem	237.838	—	—
Z ogólnej kwoty 38.895 zł. podatku od lokali na właśc. ziemskich przypada			
	28.394		

N. B. Zaludnienie w gm. wiejskich wynosi 105.873
 Obszar gruntowy 187.112
 Na jednego mieszkańca przypada do zapłacenia 2,70 zł.
 Obciążenie gruntów wynosi na jedną morgę 1,21 zł.
 (Obliczono podatki gruntowe, inwestycyjny i 73% podatku od lokali).

B. Tablica stosunku procentowego wydatków preliminowanych w poszczególnych gminach.

Wyszczególnienie.	Stosunki procentowe.				
	1920 r.	1921 r.	1922 r.	1923 r.	1924 r.
WYDATKI.					
Zaległości do uregulowania	—	—	6,3	5,7	1,0
Wydatki osobowe	11,3	11,5	18,2	24,7	45,2
Wydatki rzeczowe	4,6	4,8	9,6	4,5	6,5
5% udział gromad w pod. gruntowym	—	—	—	—	2,5
Szkolnictwo	12,7	34,0	30,4	32,0	14,6
Komunikacja	27,1	12,1	7,3	11,6	1,2
Popieranie rolnictwa	—	—	—	0,1	0,1
Zdrowotn. szpitaln. i opieka społeczna	2,1	2,0	6,2	7,2	4,5
Bezpieczeństwo publiczne	2,5	10,2	0,2	0,3	0,3
Świadczenia	28,6	10,4	8,3	6,7	0,2
Różne i nieprzewidziane	31,1	15,0	7,7	6,1	0,8
R a z e m	100,0	100,0	100,0	100,0	77,3

Wydatki nadzwyczajne w/g budżetów 1924 r.

a) budowa szkół	6,2
b) budowa mostów	15,9
c) jednorazowe (akcje Banku Polskiego)	0,6

Razem 22,7

N. B. Wzrost wydatków osobowych w budżetach 1922 i 1923 r. powstał wskutek uregulowania uposażenia wójtów oraz preliminowania w 1923 r. 50—70% normalnych wydatków osobowych na spodziewane dodatki drożyzniane.

Wydatki inwestycyjne (budowa szkół, mostów i t. p.) zostały włączone za lata 1920, 21, 22, 23 do wydatków zwyczajnych.

Nadmierne ograniczenia kredytów na potrzeby bieżące dają się odczuć już obecnie. W niektórych gminach wyczerpano całkowicie fundusze preliminowane na remont mostów, opłacenie kosztów kuracyjnych, abonamentu za telefony i t. p. To też posłańcy zastępują telefon, szpitale czekają, a nad bezpieczeństwem podróżnych podczas przejazdu przez dziurawy most—czuwa dobrotliwa opatrność.

Zdawałoby się, że czynniki miarodajne, posiadając niewątpliwie dokładne informacje o ciężkim położeniu finansowym samorządu powiatowego i gminnego, zechcą wreszcie naprawić braki ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. i dać komunom środki do powstania z chwilowego upadku. Wnieiony jednak do Sejmu „projekt ustawy w przedmiocie zmian w przepisach o podatkach komunalnych” rozprasza wszelkie co do tego złudzenia. Wprawdzie w uzasadnieniach do projektu czytamy, że „należy związkom komunalnym zapewnić wydatniejsze niż dotychczas korzystanie z istniejących źródeł dochodowych”, w treści jednak projektu zamiast wydatnego zwiększenia norm podatkowych, spotykamy cały szereg nowych ograniczeń, które mogą nietylko zahamować całkowicie rozwój samorządu ale dobić tlejące resztki życia samorządowego.

Przyjrzyjmy się kolejnym artykułom tego oczekiwanego z upragnieniem przez samorząd projektu.

Art. 1. odbiera sejmikom i przekazuje miastom

dotychczasowe prawo do pobierania 20% dodatku do podatku gruntowego z obszarów miejskich. Normy opodatkowania gruntów wiejskich w b. Kongresówce pozostawia bez zmiany.

Art. 2. wprowadza nowe dodatki do podatku gruntowego w wysokości 50% obecnego państwowego podatku, z czego oddaje do dyspozycji sejmikom na budowę dróg i opiekę społeczną 70% z gruntów wiejskich i 50% z gruntów miejskich miast niewydzielonych, a gminom wiejskim 30% na opiekę społeczną, utrzymanie i budowę szkół. Dodatek na budowę dróg zastępować ma dla powiatowych związków komunalnych poprzednie specjalne opłaty drogowe. Powstaje tu zapytanie, czy z prawa pobierania tych opłat będą mogły korzystać nadal gminy wiejskie, o których projekt nie wspomina, a które również obowiązane są ustawowo do budowy i utrzymania dróg gminnych. W razie wejścia w życie tego artykułu—cały ciężar budowy i utrzymania dróg spadnie wyłącznie na rolnictwo.

Uchwały i statuty dotyczące pobierania omawianych trzech dodatków mają być zatwierdzone aż przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Skarbu.

Art. 3. pozbawia związki komunalne prawa pobierania dodatku od budynków, przewidzianego w poprzedniej ustawie z dnia 11 sierpnia 1922 r. a uchylonego ustawą z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. Ust. Nr. 65).

Art. 4. pozostawiając bez zmiany stopę dodatku do podatku obrotowego od przemysłu i handlu pozbawia jednocześnie sejmik prawa poboru dodatku do podatku od świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Dodatek ten mają pobierać wyłącznie gminy wiejskie i miejskie w wysokości 30% ceny świadectwa przemysłowego (dawniej 25%). Artykuł ten nie wspomina nic o opodatkowaniu na rzecz związków komunalnych zakładów wymienionych w ustępach 1, 2, 8 i 9 art. 3, ustawy z dnia 14. V. 1923 r. o państwowym podatku przemysłowym.

Art. 5. stanowi koronę całego projektu. Zmieniając bowiem brzmienie ust. 2 art. 25 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. zezwala na pobór podatku inwestycyjnego tylko po uprzednim zatwierdzeniu uchwał przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Skarbu (prawa przelania tego uprawnienia na władze nadzorcze I-ej lub II-ej instancji nie przewiduje się) i tylko wtedy, gdy potrzeba dokonania inwestycji powstanie wskutek nieprzewidzianych okoliczności lub siły wyższej (np. epidemii, pożaru, powodzi i t. p.). Artykuł ten przekreśla ostatecznie sprawę budowy szkół, przytułków, ochronek, szpitali, wodociągów, łaźni i t. p. gdyż, jak zobaczymy poniżej, 30% dodatek do podatku gruntowego, jaki przewiduje art. 2., o ile mowa o gminach wiejskich, nie wystarczy nawet na pokrycie zwyczajnych rzeczowych wydatków szkolnych.

Zgodnie z intencjami tego artykułu w samorządzie winien zapanować jednolity fatalistyczny światopogląd. Niewolno odtąd zapobiegać klęskom

społecznym, ale czekać należy na „dopust Boży”. Dopiero gdy wybuchnie epidemja, powódź wiosenna poznosi mosty i t. p., zarówno sejmiki jak gminy winny się zakrzętnąć energicznie około ratowania życia, mienia i zdrowia swoich obywateli, t. j. uchwalić podatek inwestycyjny, sporządzić kosztorysy i wykazy, posłać uchwałę do zatwierdzenia, poczekać na odpowiedź 52 dni (15-7-30 art. 39 ustawy z dnia 11. VIII. 1923 r.), a co najmniej sześć miesięcy na wyegzekwowanie podatku przez Urząd Skarbowy i wreszcie po upływie 8—9 miesięcy od chwili wybuchu epidemji zakupić aparaty dezynfekcyjne, urządzić szpital dla zakaźnych, z budową zaś zniesionego przez powódź mostu poczekać do przyszłej wiosny.

Art. 9. zezwala gminom wiejskim na pobór podatku od lokali w budynkach o charakterze dochodowym lub zarobkowym, których, jak wiadomo, w większości gmin wiejskich nie ma. Podatek ten, aczkolwiek był w stosunku do własności rolnej niezbyt sprawiedliwy, wyrównywał bowiem w praktyce różnicę, jaką w opodatkowaniu ziemi wprowadził t. z. dodatek progresywny, to jednak przedstawiał jedyną możliwość do opodatkowania na rzecz gmin wiejskich tych wszystkich, którzy nie posiadając gruntów, korzystali z prawa głosu, dróg szkół, mostów, prawa do opieki społecznej, pomocy lekarskiej i t. d., na rzecz gminy zaś nie ponosili żadnych świadczeń. W roku bieżącym, dzięki podatkowi od lokali, gminy wiejskie uzyskały możliwość zbilansowania skurczonych budżetów.

Art. 13. ponownie zaznacza, że podatek od budynków nie może być na rzecz związków komunalnych pobierany.

W uzasadnieniach do projektu dla wykazania równomiernego obciążenia podatkami samorządowymi przemysłu i handlu w stosunku do rolnictwa połączono ryczałtowo samorząd terytorjalny z samorządem gospodarczym.

Mając na uwadze, że w b. zaborze rosyjskim posiadamy „polskie drogi” i 50% analfabetów, nie posiadamy natomiast budynków szkolnych, że projekt ustawy zapoznaje niewykonywane dotychczas w praktyce obowiązki gmin wypływające z art. 3 zasadniczej ustawy sanitarnej z dn. 19 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 63 poz. 371) z artykułu 18 ustawy z dnia 7.-X. 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (obsadzenie dróg drzewkami) (Dz. Ust. Nr. 89 poz. 656) oraz zapomina o zapewnieniu funduszków dla spółek drogowych, przewidzianych w art. 25 ustawy z dnia 10.-XII 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 6 r. 1921 poz. 6), spróbujmy obliczyć jak będzie wyglądała gospodarka gmin wiejskich w razie uchwalenia przez Sejm omawianego projektu bez zmian.

Zwyczajne wydatki gmin wiejskich powiatu pińczowskiego łącznie z kosztami kuracyjnymi, jednak bez wydatków na utrzymanie i budowę szkół, opieką społeczną i budowę mostów wynosić będą w 1925 r. około 178.073 zł.

Wydatki rzeczowe szkół w/g budżetów zatwierdzonych przez Radę Szkolną	109.095 „
Opieka społeczna w zakresie dotychczasowym (utrzymanie dzieci w sierocińcu i zapomogi dla ubogich)	4.696 „

Wydatki bieżące ogółem 291.864 zł.

Dochody zwyczajne:

a) dodatki do państw. pod. gruntowego (40% i podwyższona norma) . . .	141.550 zł.
b) 30% dodatek do podatku od świadectw przemysłowych	3.590 „
c) inne dodatki, samoistne podatki, opłaty, kary i t. p.	43.431 „

Razem. . 188.571 zł.

d) 30% dodatek do pod. gruntowego na utrzymanie i budowę szkół i opiekę społeczną	74.712 „
---	----------

Ogółem dochody . 263.283 zł.

Z powyższego wynika, że gminom nietylko zbraknie środków pieniężnych na budowę szkół, mostów, zasiłki dla straży ogniowej i t. p., ale niewystarczy nawet na pokrycie wydatków zwyczajnych, gdyż niedobór bieżący wyniesie 28,581 zł.

Skąd gminy zaczerpną funduszy na pokrycie tego niedoboru?

Na zakończenie luźna uwaga. Przed ogłoszeniem konstytucji, która zapewnia społeczeństwu szeroki samorząd terytorjalny i decentralizację administracyjną, tudzież przed wprowadzeniem w życie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, gminy wiejskie korzystały z jedynego wprawdzie, ale nieograniczonego w zasadzie źródła dochodowego, to jest składki gruntowej, uchwały jednak zgromadzeń gminnych w przedmiocie wprowadzenia tej składki nie wymagały żadnego zatwierdzenia.

Obecnie ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. i projekt zmian do tej ustawy, w całym szeregu wypadków, żądają zatwierdzenia uchwał podatkowych Rad i zebrań gminnych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Skarbu, przyczem zgodnie z przepisami wykonawczymi, każda gmina korzystająca ze źródeł podatkowych przewidzianych nowym prawodawstwem finansowym dla związków komunalnych, obowiązana jest przedłożyć władzom nadzorczym około 50-ciu egzemplarzy uchwał podatkowych i takąż ilość różnego rodzaju załączników, co z samego tylko powiatu pińczowskiego daje około 2.000 egzemplarzy, czyli około 1.000 do 1.500 arkuszy papieru. Obliczenie, ile to pochłania pracy, czasu i pieniędzy, stanowiłoby właściwy temat dla Komisji Oszczędnościowej.

B. Basiński.

Inspektor samorządu gminnego.

Projekt rządowy ustawy o powiatowych związkach komunalnych.

TYTUŁ I.

Powiatowy związek komunalny, jego obszar, członkowie, zadania i organy.

Art. 1.

Każdy powiat stanowi korporację terytorjalną (powiatowy związek komunalny), powołaną do sprawowania administracji publicznej w zakresie ustawą przepisanych.

Powiatowy związek komunalny może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywanym.

Art. 2.

Obszar każdego powiatowego związku komunalnego pokrywa się z obszarem powiatu, jako jednostki administracji państwowej. Każda zmiana granic powiatu powoduje równocześnie taką samą zmianę granic obszaru danego powiatowego związku komunalnego.

Obszar poszczególnych powiatów administracyjnych, jak również warunki i tryb postępowania przy dokonywaniu zmiany granic tych powiatów, określają przepisy o administracyjnym podziale Państwa.

Art. 3.

Członkami powiatowego związku komunalnego są członkowie tych gmin wiejskich i miast, niewydziałonych z powiatu, których terytoryja wchodzi w skład obszaru powiatowego związku komunalnego.

Art. 4.

W braku odmiennych przepisów ustawowych wszyscy członkowie powiatowego związku komunalnego mają prawo korzystania w równej mierze z publicznych urządzeń i zakładów związku. Mają oni również obowiązek ponoszenia publicznych świadczeń na rzecz powiatowego związku komunalnego w myśl obowiązujących ustaw.

Prawo wybierania regulują art. 9 i 10 niniejszej ustawy.

Prawo wybieralności do reprezentacji powiatowej oraz prawo sprawowania w powiatowym związku komunalnym urzędu z wyboru, służy tylko członkom powiatowego związku komunalnego, którzy posiadają warunki, przewidziane niniejszą ustawą (art. 12 i 35).

Art. 5.

Zadania powiatowego związku komunalnego w zakresie administracji publicznej (art. 1.) są:

a) samorządowe, t. j. te samodzielnie i we własnym imieniu spełniane zadania, które niniejsze lub inne ustawy czynią przedmiotem obowiązkowej działalności powiatowego związku komunalnego, lub które tenże związek — w braku prawnego zastrzeżenia ich innym związkom prawnopublicznym uczyni dobrowolnie przedmiotem swojej działalno-

ci, jako nadający się do podniesienia gospodarczego i kulturalnego rozwoju swoich członków i ogólnego dobrobytu powiatowego związku komunalnego;

b) zlecone, t. j. te powiatowemu związkowi komunalnemu ustawami przekazane zadania państwowe, które on spełnia, jako organ wykonawczy Państwa.

Art. 6.

W zakresie dobrowolnych zadań samorządowych (art. 5 punkt a) powiatowe związki komunalne mają prawo podejmować takie czynności, które wychodzą poza granice jednej lub kilku gmin, lub też takie, którym poszczególnie gminy nie mogą sprostać już z tego powodu, że przekraczają ich możliwość finansową, już też dlatego, że gmina nie rozporządza odpowiednimi organami i siłami fachowymi.

Czynności te obejmować mogą w szczególności:

a) popieranie rolnictwa, przemysłu i handlu, tudzież wszelkiego rodzaju wytwórczości gospodarczej;

b) staranie o rozwój i utrzymanie komunikacji;

c) podnoszenie oświaty, wydoskonalenia zawodowego i poziomu kulturalnego tudzież ochrona tradycji i zabytków;

d) ochronę i zachowanie zdrowia publicznego;

e) zapobieganie klęskom elementarnym lub powszechnym tudzież łagodzenie ich następstw;

f) rozwój ruchu spółdzielczego, samopomocy gospodarczej tudzież ułatwianie ludności pomocy kredytowej i zaspakajanie potrzeb codziennych;

g) tworzenie, nabywanie i utrzymywanie urządzeń, zakładów i przedsiębiorstw przemysłowych, służących na cele wyżej wskazane.

Art. 7.

W ramach określonych ustawami, powiatowe związki komunalne mają prawo wydawania na obszar powiatu statutów miejscowych (statutów powiatowych—art. 48—52).

Art. 8.

Powiatowy związek komunalny spełnia zadania, wchodzące w jego zakres działania, za pomocą utworzonych w tym celu organów.

Organami temi są:

a) sejmik powiatowy, jako organ stanowiący i kontrolujący, będący reprezentacją powiatowego związku komunalnego, tudzież

b) wydział powiatowy, jako organ wykonawczy i zarządzający.

TYTUŁ II.

Sejmik powiatowy.

Art. 9.

Sejmik powiatowy składa się z przepisanej niniejszą ustawą liczby członków pod przewodnictwem starosty powiatowego lub jego zastępcy.

Członków sejmiku powiatowego i ich zastępcy.

ców wybierają członkowie rad gmin miejskich, niewydziałonych ze związku powiatowego, oraz członkowie rad gmin wiejskich w powiecie.

Członków sejmiku powiatowego i ich zastępców nie wiążą żadne instrukcje wyborców. Winni oni w swojej działalności, związanej z piastowanym mandatem, a w szczególności przy głosowaniu, kierować się jedynie względami na dobro związku i Państwa.

Art. 10.

Liczba członków sejmiku powiatowego w poszczególnych powiatach wynosi, zależnie od liczby mieszkańców, 16—28. Członkowie rad gmin miejskich, niewydziałonych z powiatu, oraz członkowie rad gmin wiejskich (art. 9) wybierają w powiatach, liczących:

do 50,000 mieszkańców	16	członk.	sejm.	pow.
od 50,001 do 75,000 mieszk.	20	"	"	"
" 75,001 " 100,000	24	"	"	"
ponad 100,000 mieszkańców	28	"	"	"

Co do liczby mieszkańców miarodajnym jest ostatni spis ludności.

Art. 11.

W celu dokonania wyborów do sejmiku powiatowego dzieli się obszar każdego powiatu ziemskiego na okręgi wyborcze, wybierające conajmniej po 2 członków.

Miasta powinny tworzyć wedle możliwości specjalne okręgi z przydziałem mandatów, odpowiadającym stosunkowi liczby mieszkańców miast do ogółu ludności w powiecie.

Podziału na okręgi wyborcze dokonywa wojewoda na wniosek wydziału powiatowego przy uwzględnieniu ostatniego powszechnego spisu ludności.

Art. 12.

Prawo wybieralności do sejmiku powiatowego ma każdy członek powiatowego związku komunalnego, który ma prawo wybierania do rady gminnej w miejscu swego zamieszkania w powiecie, w dniu zarządzenia wyborów do sejmiku powiatowego liczy conajmniej 25 lat życia i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

Art. 13.

Na członków sejmiku powiatowego wybrani być nie mogą:

a) płatni funkcjonariusze i kontraktowi pracownicy powiatowego związku komunalnego i gmin w powiecie,

b) członkowie tego wydziału wojewódzkiego, zapomocą którego Państwo sprawuje nadzór nad powiatowym związkiem komunalnym,

c) funkcjonariusze władz nadzorczych.

Art. 14.

Zasady prawa wyborczego i sposób przeprowadzenia wyborów określi osobna ustawa o wyborach do sejmików powiatowych.

Wybranych członków sejmiku powiatowego wyda starosta powiatowy odpowiednie listy wyborcze.

Art. 15.

Członków sejmiku powiatowego i ich zastępców wybiera się na lat cztery.

Wybrani sprawują swe czynności — z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w art. 88 — do czasu ostatecznego ukonstytuowania się nowo wybranego sejmiku powiatowego.

Art. 16.

Wybrany członek sejmiku powiatowego ulega z samego prawa zawieszeniu w czynnościach:

a) w przypadku odbywania służby wojskowej na czas tej służby,

b) w przypadkach, przewidzianych w art. 96 tudzież w przypadkach upadłości aż do ostatecznego ukonczenia odnośnego postępowania,

c) gdy wchodzi w stosunki prawne z powiatowym związkiem komunalnym, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, dopóki trwa wymieniony stosunek dopóki rachunki zeń wynikające nie będą ostatecznie uregulowane. Wyjątek stanowią stosunki prawne, wynikające z najmu pomieszczeń od powiatowego związku komunalnego dla własnych celów mieszkaniowych lub handlowo-przemysłowych oraz z dzierżawy drobnych parcel od związku, nie większych, niż pół hektara.

Art. 17.

Poza przypadkami, przewidzianymi art. 23, 36 i 88, członek sejmiku powiatowego traci mandat:

a) wskutek przyjęcia przez sejmik powiatowy pisemnego zrzeczenia się mandatu,

b) wskutek utraty prawa wybieralności,

c) wskutek odmowy złożenia przyrzeczenia przepisane w art. 19.

Art. 18.

W miejsce wybranego członka sejmiku powiatowego, zawieszony w czynnościach urzędowych (art. 16.) powoła przewodniczący sejmiku powiatowego zgodnie z art. 25 ustawy o wyborach do sejmików powiatowych zastępcę na czas zawieszenia w urzędowaniu.

Jeżeli wybrany na członka sejmiku powiatowego, względnie zastępcę, umrze lub utraci mandat wskutek jednego ze wskazanych art. 19 powodów, mają również odpowiednie zastosowanie postanowienia art. 25 o wyborach do sejmików powiatowych.

Zastępca członka, powołany lub wybrany w miejsce członka sejmiku powiatowego, który uległ zawieszeniu w czynnościach, sprawuje czynności członka do czasu ustania przyczyny zawieszenia, lecz nie dłużej, jak do końca bieżącego okresu wyborczego. Do końca tegoż okresu piastuje również mandat członek sejmiku powiatowego, powołany lub wybrany z innych przyczyn w czasie bieżącego okresu wyborczego (art. 15).

Art. 19.

Przed objęciem czynności składają nowo wybrani członkowie wobec sejmiku powiatowego do

rak przewodniczącego przyrzeczenie, że będą gorliwie, sumiennie i zgodnie z ustawami spełniać obowiązki, związane z piastowaniem mandatu, i kierować się przytem dobrem Rzeczypospolitej Polskiej i interesem powiatowego związku komunalnego.

Rotę przyrzeczenia ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 20.

Członek sejmiku powiatowego sprawuje swe czynności bezpłatnie.

Poszczególnym członkom sejmiku powiatowego można jednak na żądanie przyznać prawo do dziennych diet za czas, w którym biorą udział w posiedzeniach sejmiku lub jego komisjach oraz zwrot kosztów podróży, podjętych w wykonywaniu czynności, związanych z mandatem. Bliższe postanowienia w tej mierze wyda sejmik powiatowy.

(d. c. n.)

Dr. M. JAROSZYŃSKI.

Uzasadnienie projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych.

A. UWAGI OGÓLNE.

Rządowy projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych wywołał w sferach działaczy samorządowych liczne zastrzeżenia i protesty. Znalazły one wyraz w uchwałach zjazdu przedstawicieli sejmików powiatowych i Rady Zjazdów samorządu ziemskiego, w dyskusjach, toczonych na licznych konferencjach specjalnych oraz w prasie fachowej, a częściowo ogólnej. W toku dyskusji skrytykowały się pewne zasadnicze postulaty i cały szereg szczegółowych żądań. Niedosć jednak krytykować, niedosć nawet formułować ogólne postulaty i żądania. Należy wskazać, jaki kształt pozytywny przybiorą te żądania w ścisłym sformułowaniu ustawy. I to właśnie stanowi rację opracowania odrębnego projektu.

Projekt w całości swej nie wyraża stanowiska żadnej organizacji. Nie jest on w szczególności projektem Rady Zjazdów samorządu ziemskiego. Jest opracowaniem osobistym. Usiłuje jednak ująć w formę postanowień ustawy i przeprowadzić konsekwentnie przez jej całość postulaty, wysuwane przez liczne grono działaczy samorządowych. Aczkolwiek przeto nie był, jako taki, na żadnym forum dyskutowany ani tem mniej przegłosowany—wyraża jednak poglądy nie ogółu wprawdzie, lecz w każdym razie licznego odłamu działaczy samorządowych i w tem znaczeniu jest on ich projektem.

Przedstawiony projekt opiera się przedewszystkiem na doświadczeniach, zdobytych w samorządzie polskim. Szczególnie bogate są one w b. dzielnicy rosyjskiej. Pięć lat pracy samorządu powiatowego w tej dzielnicy, prowadzonej w okresie przełomowym i w warunkach nowoczesnych dało szereg eksperymentów, przyznać trzeba — nieraz bardzo ko-

sztownych. Bujny rozkwit samorządu w tym okresie, który w rezultacie przyniósł poważne wyniki lecz i liczne zawody, dostarcza szczególnie bogatego materiału doświadczalnego. To, co w tej ogniowej próbie okazało się dobrem — należy utrzymać, co złem, należy usunąć, a wprowadzić te nowe urządzenia, których brak dawał się odczuć. Są to kryteria znacznie pewniejsze, aniżeli wzory obce i nakazy teorii.

Względy praktyczne skłoniły mnie do zatrzymania w grubszych zarysach układu, przyjętego przez projekt rządowy. Jeżeli bowiem ten ostatni ma być formalną podstawą pracy ciała ustawodawczego — łatwiej będzie uchwycić różnicę pomiędzy nim, a projektem przezemnie opracowanym. W całości jednak nie można było układu projektu rządowego utrzymać. Wynikło to w znacznej części z odmiennych zasad, na jakich się przedstawiony przezemnie projekt opiera. Ponadto w niektórych punktach sam układ projektu rządowego wydał mi się błędnym. To samo dotyczy brzmienia poszczególnych artykułów, Zmiana redakcji była najczęściej konieczna ze względów merytorycznych, nierzadko jednak ze względów technicznych i stylistycznych.

B. T Y T U Ł I.

Obszar, członkowie, zdania i organy pow. zw. komunalnego.

Art. 1 i 2 projektu rządowego wymagają zmian stylistycznych, pozatem takiego sformułowania, by nie wprowadzały nieistotnych pojęć powiatu „politycznego“ i „samorządowego“. Powiat, jako jednostka administracji publicznej, jest bowiem tylko jeden; posiada natomiast organy, administracje wykonujące-samorządowe i biurokratyczno-państwowe.

Art. 3 projektu rządowego wymaga zmian stylistycznych. Wszystkie bowiem miasta, nie będące samodzielnymi powiatami, należą do kategorii niewydzielonych. Artykuł ten stałby się wogóle zbędnym, o ile zarzucilibyśmy konstrukcję członkowstwa, co praktycznie byłoby możliwe.

Art. 4 projektu rządowego należy skreślić w całości. Ogólniki, w nim zawarte, nie mają wartości praktycznej, częściowo są tantologią (prawo wyborcze), łatwo zaś wprowadzić mogą w błąd. I tak: korzystać z publicznych urządzeń powiatowych mogą wszak nietylko członkowie, ale wogóle wszyscy, co wynika z natury ich publiczności. Ciężary ponoszą wszyscy mieszkańcy, a niekiedy nawet osoby poza powiatem zamieszkałe, w zależności od rodzaju ciężaru.

Art. 5 i 6 projektu samorządowego należy z gruntu zmienić. Podział zadań na samorządowe i zlecone, jako sztuczny i niemający znaczenia w praktyce, należy zupełnie zarzucić. Bez względu na takie czy inne stanowisko w teorii—niema racji zaznaczania różnicy w ustawie. Ustawa bowiem musi formułować to tylko, co w praktyce ma znaczenie. Dystynkcja, wyżej zaznaczona, tego znaczenia niema; skutek sformułowania jej byłby raczej ujemny, bo

proceedziłby niewątpliwie do jałowego sporu, czy dane zadanie jest „samorządowe” czy „zlecone”.

W treści artykułów, traktujących o zakresie działania, należy podkreślić rolę pow. związków, jako organów administracji w określonej dziedzinie stosunków. Określenie tej dziedziny, acz z konieczności ogólnikowe, nada właściwe zabarwienie samorządowi w samej ustawie o jego ustroju. Określenie to dotyczy zarówno obowiązkowego, jak i dobrowolnego zakresu działania; poza sferę stosunków gospodarczych, zdrowotnych i kulturalnych samorząd nie może i nie powinien mieć prawa wykroczać, natomiast w tej sferze powinien mieć rozległe obowiązki i prawa. Uprawnienia samorządu w moc wydawania obowiązujących orzeczeń i zarządzeń, co jest równoznaczne z przekształceniem samorządu w pełno-prawny organ administracji państwowej.

Szczegółowe wyliczenie funkcji samorządu w dobrowolnym zakresie działania jest zbędne, ponieważ z natury rzeczy nigdy nie może ono być dokładne. Wystarczy przeto samo określenie zasady; zyska na tem zwięzłość ustawy.

Art. 7 projektu rządowego jest bez treści; należy mu ją nadać przez ogólne określenie przedmiotu statutów miejscowych.

Ażeby uniknąć powtarzania się, należy wymienić w tytule I ustawy, stanowiącym niejako dyspozycję dalszych postanowień jedynie rodzaje organów pow. związku bez określania ich kompetencji.

Do samoistnych organów pow. związku należy zaliczyć przewodniczącego wydziału. Nawet z brzmienia dalszych artykułów projektu rządowego wynika bowiem, że przewodniczący posiada samoistny zakres działania. Tak też jest w praktyce i tak być musi. Wydział bowiem, jako organ kolegialny, jakkolwiek w projekcie rządowym nazwany jest organem wykonawczym, w istocie rzeczy określa jedynie sposób wykonania zadań pow. związku, decyduje, orzeka, zarządza. Wykonawcą tych wszystkich uchwał, decyzji orzeczeń, zarządzeń jest przewodniczący. On jest przeto wykonawcą sensu stricto i winien być tak nazwany w ustawie. Takie ujęcie odpowiada równocześnie postulatowi odpowiedzialności. Organ wykonawczy musi być odpowiedzialny. Odpowiedzialność jakiegokolwiek kolegium jest przeważnie fikcją. Odpowiadać może tylko osoba fizyczna—w danym wypadku przewodniczący.

W związku z art. 66 Konstytucji należy koniecznie wprowadzić do ustawy „specjalne komitety powiatowe”, jako organy pow. związku. Jest to bowiem najprostsza i najbardziej celowa forma urzeczywistnienia postulatu udziału czynnika obywatelskiego w spełnieniu zadań administracji państwowej. Nie we wszystkich gałęziach administracji odpowiednim organem orzekającym będzie wydział powiatowy. Byłby on, jako całe kolegium, przeciążony pracą, ponadto brakłoby mu niejednokrotnie kompetencji fachowej. Z drugiej strony stan obecny, polegający na tem, że decydowanie niektórych spraw oddaje się specjalnie utworzonym kolegiom, nieopartym ściśle ani o pow. związek komunalny,

ani o starostwo, jako takie, a więc niejako zawieszonym w powietrzu, jest niezadawalniający. Komplikuje on niepotrzebnie strukturę administracji. Takie kolegia już istnieją; Pow. Komisje Zapomogowe, Pow. Kolegia Wodne, Rady Szkolne Powiatowe, Komisje do walki z alkoholizmem oraz istniały w przeszłości, jak Pow. Komitety Pomocy Rolnej i t.d. W skład „specjalnych komitetów powiatowych”, jako organów pow. związku, powinni wchodzić członkowie wybrani przez sejmik lub wydział, tudzież urzędnicy fachowi wzgl. inni fachowcy, delegowani przez organizację zawodową.

Uczynienie tych organów kolegialnych organami pow. związku pociągnie za sobą ten jeszcze nader doniosły skutek, że działalność komitetów podlegać będzie kontroli sejmiku, jako reprezentacji powiatowej.

Nazwa „komitet”, acz pochodzenia cudzoziemskiego, spolszczyła się dostatecznie, posiada tradycję w życiu publicznym i jest dla szerokich sfer społeczeństwa bardziej zrozumiała, aniżeli jakkolwiek inna.

Projekt Ustawy o powiatowych związkach komunalnych

Dr-a. M. JAROSZYŃSKIEGO.

T y t u ł I.

Obszar, członkowie, zadania i organy powiatowego związku komunalnego.

Art. 1. Powiatowy związek komunalny jest korporacją terytorjalną, powołaną do sprawowania administracji publicznej w zakresie ustawą przepisany na terenie powiatu.

Powiatowy związek komunalny może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywany.

Art. 2. Obszar każdego powiatowego związku komunalnego pokrywa się z obszarem powiatu w granicach, określonych przez przepisy o administracyjnym podziale państwa. Te same przepisy stanowią o warunkach i trybie postępowania przy dokonywaniu zmiany granic powiatów.

Art. 3. Członkami powiatowego związku komunalnego są członkowie gmin wiejskich i miejskich, których terytorja wchodzi w skład powiatu.

Art. 4. Powiatowy związek komunalny sprawuje na terenie powiatu administrację publiczną w dziedzinie stosunków gospodarczych, zdrowotnych i kulturalnych. Zadania, stąd wypływające, są obowiązkowe lub dobrowolne.

Art. 5. Obowiązkowy zakres działania powiatowego związku komunalnego określają właściwe ustawy.

Właściwe ustawy i rozporządzenia, na ich podstawie wydane, ustalą kompetencję organów powiatowego związku komunalnego do wydawania obowiązujących orzeczeń i zarządzeń w sprawach, wymienionych w art. 4, tudzież przepiszą tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 6. W dobrowolnym zakresie działania powiatowe związki komunalne mogą podejmować takie zadania, które zmierzają do podniesienia materialnego lub kulturalnego dobrobytu mieszkańców powiatu

Art. 7. W ramach, zakreślonych ustawami, powiatowy związek komunalny ma prawo wydawać przepisy powszechnie obowiązujące w granicach powiatu lub regulujące stosunki wewnętrzne organów powiatowego związku. Przepisy te noszą nazwę statutów powiatowych (art. 64).

Art. 8. Zadania, należące do jego zakresu działania, spełnia powiatowy związek komunalny zapomocą utworzonych w tym celu organów, któreimi są:

- a) sejmik powiatowy,
- b) wydział powiatowy,
- c) specjalne komitety powiatowe,
- d) przewodniczący wydziału powiatowego.

T y t u ł II.

Sejmik Powiatowy.

Art. 9. Zależnie od liczby mieszkańców powiatu, stwierdzonej ostatnim urzędowym spisem ludności, wybiera się w powiecie od 24 do 40 członków sejmiku powiatowego.

W szczególności w powiatach liczących:

do 50.000 mieszkańców	wybiera się	24	człon.	sejmiku
od 50.000 do 75.000 "	"	28	"	"
" 75.000 " 100.000 "	"	32	"	"
" 100.000 " 150.000 "	"	36	"	"
ponad 150.000 "	"	40	"	"

Oprócz tego w skład sejmiku powiatowego wchodzi wybrani przez sejmik z poza wybranych członków sejmiku powiatowego członkowie wydziału powiatowego.

Art. 10. Członków sejmiku powiatowego wybierają członkowie powiatowego związku komunalnego w głosowaniu bezpośrednim.

Równocześnie z członkami sejmiku wybiera się zastępców członków w liczbie równej liczbie członków.

Zasady prawa wyborczego i sposób przeprowadzenia wyborów określa osobna ustawa o wyborach do sejmików powiatowych.

Art. 11. Prawo wybierania przysługuje wszystkim członkom powiatowego związku komunalnego, którzy posiadają prawo wybierania do rad gminnych i miejskich.

Prawo wybieralności służy tym członkom powiatowego związku komunalnego, którym przysługuje czynne prawo wyborcze, jeżeli w dniu zarządzenia wyborów liczą co najmniej 25 lat i władają językiem polskim w słowie i piśmie.

Art. 12. Na członków sejmiku powiatowego nie mogą być wybrani:

- a) płatni stali pracownicy powiatowego związku komunalnego tudzież gmin, położonych w granicach powiatu oraz wojewódzkiego związku komunalnego, na terenie którego leży dany powiat;
- b) płatni stali pracownicy państwowi z wyjąt-

kiem sędziów, prokuratorów oraz nauczycieli szkół wszelkich typów.

Przepisy powyższe odnoszą się do pracowników, których stosunek do państwa i odnośnych związków samorządowych opiera się zarówno na tytule prawa publicznego, jak i prywatnego.

Art. 13. W celu przeprowadzenia wyborów do sejmików powiatowych dzieli się obszar powiatu na okręgi wyborcze. Podziału, jak i ewentualnych późniejszych zmian w granicach okręgów wyborczych dokonywa właściwy wydział wojewódzki na wniosek wydziału powiatowego. Każdy okręg wyborczy wybiera najmniej 3 członków sejmiku i tyluż zastępców.

Podział na okręgi wyborcze winien być przeprowadzony w ten sposób, ażeby członkowie powiatowego związku komunalnego, wykonywujący prawo głosowania na terenie gmin miejskich, mogli wybrać taką liczbę członków sejmiku, jaka odpowiada stosunkowi liczby ludności miast w powiecie do ogólnej liczby ludności powiatu.

Art. 14. Przy pierwszych wyborach, przeprowadzonych na podstawie niniejszej ustawy, wybiera się członków sejmiku i ich zastępców na lat 4, przy następnych zaś wyborach na lat 6.

Członkowie sejmiku sprawują swe czynności — z wyjątkiem przypadku rozwiązania sejmiku w trybie, przepisanym w Nr. 17 i 97 — do czasu zebrania się nowo wybranego sejmiku.

W razie rozwiązania sejmiku przed upływem kadencji członków sejmiku wybiera się na nowe sześć lat, licząc od dnia wyborów.

Art. 15. Wybrany członek sejmiku powiatowego ulega z samego prawa zawieszeniu w czynnościach:

- a) w przypadku odbywania służby wojskowej na czas tej służby,
- b) w przypadkach, przewidzianych w art. 106 tudzież w przypadkach upadłości aż do ostatecznego ukończenia odnośnego postępowania,
- c) gdy wchodzi w stosunki prywatno-prawne z powiatowym związkiem komunalnym, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, dopóki trwa wymieniony stosunek i dopóki rachunki zeń wynikające nie zostaną ostatecznie zakończone i przyjęte. Wyjątek stanowią stosunki, wynikające z najmu pomieszczeń od powiatowego związku komunalnego dla własnych celów mieszkaniowych członka lub dla prowadzenia przez niego przedsiębiorstwa lub wykonywania zawodu oraz z dzierżawy drobnych parcel od związku, nie przewyższających pół hektara obszaru.

Art. 16. Członek sejmiku powiatowego traci mandat:

- a) wskutek rozwiązania sejmiku powiatowego (art. 17 i 97);
- b) wskutek pisemnego zrzeczenia się mandatu;
- c) wskutek utraty prawa wybieralności;
- d) wskutek odmowy złożenia przyrzeczenia, przewidzianego w art. 18.

GMINA i WIEŚ.

Dobry przykład, jak działa gmina zbiorowa, a jak jednowioskowa.

Gmina zbiorowa ma przed sobą szerokie pole działania. Posiada bowiem odpowiednie środki materialne, oraz więcej takich ludzi, którzy oceniają potrzeby życia gospodarczego, umieją złemu zaradzić, zdolni są do inicjatywy. Taka gmina jest silna. Co przedsięwzięcie, to wykona. Samorząd takiej gminy może bardzo dużo dobrego zdziałać. Natomiast gminy jednowioskowe pod względem materialnym są bardzo słabe. Nic same nie mogą przedsięwziąć. Nie posiadają żadnych środków materialnych i odpowiedniej liczby ludzi, którzyby kierowali sprawami samorządowymi. Dlatego też życie samorządowe w takich gminach prawie że nie istnieje, czynniki samorządowe są martwe. Że tak jest, tego dowodzi pewien epizod z życia samorządowego, który niżej podaję.

Po zniesieniu byłej granicy rosyjsko—niemieckiej, mieszkańcy gminy Dzierzno, powiatu rypińskiego (były zabór rosyjski) i powiatu brodnickiego (były zabór niemiecki) na przestrzeni około 30 kilometrów nie mieli z sobą żadnego połączenia komunikacyjnego, a chcąc się przedostać z jednej strony na drugą i odwrotnie, potrzeba było obejść całe przestrzenie. Tak na przykład: gdy mieszkaniec wsi Rokitnica gminy Dzierzno chciał pojechać do Brodnicy, to zmuszony był jechać przez gminę Osiek do byłej komory granicznej i stąd dopiero do Brodnicy, co stanowiło około 25 kilometrów drogi, zaś w prostym kierunku odległość wynosi 12 kilometrów.

Rada gminna gminy Dzierzno, chcąc z tem skończyć, postanowiła przeprowadzić połączenia komunikacyjne z Pomorzem i w tym celu wystąpiła z odpowiednim wnioskiem do wydziału powiatowego w Rypinie. Wydział powiatowy rypiński nie załatwił tej sprawy na miejscu z wydziałem powiatowym brodnickim, skierował sprawę do województwa, a to znów do ministerstwa, skąd nadeszła odpowiedź, że tego rodzaju sprawy winny załatwiać miejscowe samorządy. Wówczas rada gminna uchwaliła na ten cel odpowiednie środki i upoważniła urząd gminy do pertraktacji z samorządami jednowioskowych gmin na Pomorzu. Ale samorządy jednowioskowych gmin nie działają należycie i znajdują się jakby w stanie martwym. Sprawy tego rodzaju, jak połączenia komunikacyjne i zatarcie śladów dawnej granicy, nic ich nie obchodzą, więc też nie było z kim traktować i narazie sprawa utknęła. Nie tracąc nadziei, urząd gminy udał się do przewodniczącego spółki drogowej Gortatowo na Pomorzu p. Powałowskiego, właściciela majątku ziemskiego, graniczącego terenem z gminą Dzierzno, któremu może więcej jak gminie Dzierzno potrzeb-

ne było połączenie (np. codziennie wysyła z majątku kilkanaście furmanek po drzewo do lasów okalewskich i górzyńskich.) Na postawioną propozycję p. Powałowski chętnie się zgodził, lecz zażądał od gminy Dzierzno 2.000.000 mk., jako odszkodowania za szosy na Pomorzu, z których będą korzystał mieszkańcy gminy Dzierzno, oraz pobudowania dwóch mostów na granicy Pomorza wyłącznie na koszt gminy Dzierzno. Urząd gminy zgodził się ostatecznie na te warunki i zawarł umowę na otwarcie dwóch dróg w miejscowościach Cichorz-Dzierzno-Pomorskie i Rokitnica—Sobiesiczno. Roboty tych dróg miały być wykonane po stronie powiatu rypińskiego kosztem gminy Dzierzno, a po stronie powiatu brodnickiego—pierwsza kosztem p. Powałowskiego, a druga kosztem jednowioskowej gminy Sobiesiczno.

Po zawarciu umowy w dnia 7 kwietnia 1923 r. gmina Dzierzno natychmiast przystąpiła do budowy nowych dróg i dwóch mostów na samej granicy Pomorza, które przed 1 lipca 1923 r. zupełnie ukończyła. Lecz niestety jednowioskowa gmina Sobiesiczno po stronie powiatu brodnickiego nie obsolutnie nie zrobiła, tak, że jesienią 1923 r. droga była do przejazdu niemożliwa i pomimo niejednokrotnych nalegań gminy Dzierzno, nic w tej sprawie nie uczyniono, choć tamtejsi mieszkańcy przejeżdżając—konie topili. Stan taki dłużej trwać nie mógł i gmina Dzierzno zmuszona była najbardziej złe miejsca drogi na terytorjum jednowioskowej gminy Sobiesiczno swoim kosztem poprawić. Poza tem cała droga do dnia dzisiejszego pozostała w stanie nietkniętym, a to tylko dla tego, że samorząd jednowioskowej gminy jest bez środków.

Oprócz powyższych dwóch połączeń w gminie Dzierzno są jeszcze potrzebne trzy połączenia, lecz o tych, wobec takiej działalności tamtejszych czynników samorządowych gmin jednowioskowych, nie może być mowy. Rozpoczęte w tej sprawie starania przez członka rady gminnej p. Karola Edlinga, nie przyniosły żadnego rezultatu i ostatecznie zaniechano dalszych połączeń i zatarcia śladów b. granicy.

Zdaje się, że takich wypadków na b. pograniczu więcej by się znalazło. Byłoby dobrze podać je do wiadomości.

Dobre drogi i szkolnictwo w b. zaborze niemieckim nie należy do zasług samorządu—zdziałała to wszystko twarda ręka rządu pruskiego.

A. Lubański.

Z GMIN i GROMAD.

Z PIASECZNA POD WARSZAWĄ

Cała ul. Kościelna w Piasecznie, dawniejsza Wola Piasecka składa się z gospodarstw drobnych

rolników. Kilka tygodni temu na zebraniu gromadzkim, mieszkańcy ul. Kościelnej postanowili jednogłośnie, aby wybrukować swą ulicę. Rzecz godna całkowitego uznania i wszelkiego poparcia. Ale gdy przyszło do podpisów, to 3 obywatele, mimo, że głosowali za brukiem, za sprawą jednego z nich zbili z tropu cały ogół, mówiąc, że tego robić nie podobna, bo za duży koszt, bo za dużo trudności i t. d. To ogół rzeczywiście zniechęciło. Jednak część najwytrwalsza nie ustawała w zabiegach, uważając, że to rzecz potrzebna i niezbędna. Niezbędna jest dla samego miasteczka, a zwłaszcza dla mieszkańców ul. Kościelnej. Ale co więcej, z nich następnie przykłady wzięła cała okolica.

Przeto wytrwali zwolennicy ulepszenia w miasteczku udali się o poradę do starosty p. Okulicza, czy nie możnaby jakoś zmusić odpornej mniejszości. Starosta istotnie dał odpowiednie rady i wskazał rozporządzenie Min. Rob. Publ. o spółkach drogowych (umieszczone w Dzienniku Ustaw Nr. 5 z r. 1922, poz. 33).

Na zasadzie tej ustawy zawiązano spółkę drogową. Sejmik zaraz zatwierdził jej statut. 25 czerwca r. b. uczestnicy przystąpili do pracy. Tak to dzięki wytrwałości dzielnych obywateli, a wbrew kręactwom zacofanych, za jakieś 2 miesiące wybrukuje się około połowy ulicy. Plan jest taki, aby wybrukować całą jezdnię z rynsztokami, następnie przeciągnąć chodniki po obu stronach i ulicę za drzewi. Niech wsie i miasteczka polskie nie będą gorsze od Czech, Danji czy innych krajów kulturalnych.

BRAWO I GMINA PODŁĘŻE.

Dnia 6 lipca odbyło się staraniem rady gminnej gm. Podłęże w pow. krakowskim tajne głosowanie o zakaz szynków w Podłężu. Gdy obliczono głosy, to okazało się, że ludność Podłęża olbrzymią większością, bo 198 głosami przeciw 25 wypowiedziała się za zniesieniem szynków.

Zrozumiano w Podłężu, jak nas niszczy wódka. Oby jaknajwięcej gmin poszło w te ślady obywatelskiej gminy pow. krakowskiego. Brawo, gmina Podłęże!

BUDŻETY GMINNE W POW. OSZMIAŃSKIM

Budżety gminne w pow. oszmiańskim Ziemi Wileńskiej wynoszą po kilka tysięcy złotych. Najmniejszy budżet ma gmina Smorgońska, bo 2 tysiące zł. a największy — gm. Polańska — 5 i pół tysiąca. Ogółem budżety wszystkich gmin pow. oszmiańskiego wynoszą około 30 tysięcy złotych. W tem wydatki na szkoły i wogóle oświatę wynoszą około 9 tysięcy, a na naprawę dróg tylko około 4 tysięcy.

Życie samorządowe.

Związki szpitalne.

Na terenie wojew. lubelskiego wojewoda lubelski tworzy związek szpitalny, złożony z pow. związków komunalnych i miast wydzielonych w celu utrzymania szpitali dla umysłowo chorych w Lublinie.

— Również na terenie wojew. Kieleckiego powstaje podobny związek, mający na celu utrzymywanie szpitali dla wenerycznych w Radomiu. Słuszna i wielce celowa inicjatywa w obu wypadkach napotyka na trudności z powodu braku narazie sum ustawowych dla związków celowych w samorządzie.

Nowe zamierzenia

— Sejmik miechowski wstawił do budżetu r. b. sumę 25 tys. złotych na przebudowę śpichrza w ośrodku rolniczym Wielko—Zagórze i nadbudowę piętra na pomieszczenie powiatowego sierocińca.

Sprawy sanitarne.

Wydział powiatowy w Będzinie wystąpił do Ministerstwa Rolnictwa i D. P. z prośbą o przekazanie budynku szpitala powiatowego powszechnego w Będzinie na własność powiatowego związku komunalnego pow. Będzińskiego, ponieważ zarządzeniem z d. 30. XI. 1923 r. p. wojewoda w Kielcach wyjaśnił, iż wszelkie majątki, które stanowiły za czasów władz rosyjskich własność b. Rad Powiatowych opieki społecznej, są obecnie własnością Państwa, oraz biorąc pod uwagę, że budynek szpitala powiatowego powszechnego w Będzinie należy do powyższej kategorii majątków.

Uchwałę powyższą wydział pow. motywuje:

a) że od szeregu lat wydaje poważne sumy na konserwację wymienionego budynku szpitalnego;

b) że brak własnego budynku szpitalnego utrudniałby sejmikowi kontynuowanie ustawowej działalności zdrowotnej;

c) że nieokreślone stanowisko sejmiku w odniesieniu do tytułu własności obiektu szpitala powszechnego w Będzinie powstrzymuje sejmik od przeprowadzenia reorganizacji szpitala w/g najnowszych wymagań szpitalnych, tudzież wszczęcia prac w kierunku przebudowy i rozbudowy szpitala.

Zaznaczamy przy tej sposobności, że Prezydium Zjazdów Samorządu Ziemińskiego, poczyniło już przedstawienia czynnikom miarodajnym aby:

a) wstrzymać przepisywanie tytułu własności do majątku po b. radach dobroczynności publicznej na państwo;

b) przekazać ten majątek w drodze ustawowej samorządom.

W analogicznej sprawie po b. ziemstwach rosyjskich Ministerstwo Roln. i D. P. wstrzymało przejmowanie tego majątku na rzecz państwa, do czasu uregulowania całej sprawy w drodze ustawo-

wej. Kwestje te były już poruszane w „Samorządzie” w rubryce „7 Biura Zjazdów Samorządu Ziemińskiego”.

W Nr. 7 „Samorządu Będzińskiego” umieszczone jest bardzo ciekawe sprawozdanie z działalności szpitala powszechnego sejmiku Będzińskiego w r. 1923. Poniżej podajemy urywek sprawozdania dotyczący przynależności kuracjuszków i wpływów kosztów leczenia.

— W roku 1923 koszt utrzymania szpitala powszechnego Sejmiku Będzińskiego wynosił mk. 4.226.048.055, natomiast na pokrycie powyższej sumy wpłynęło ze ściągniętych kosztów kuracyjnych za leczenie mk. 952.644.298, umorzono kosztów kuracyjnych za leczenie na sumę mk. 81.000, ogółem pokrycie wydatków wynosi 22.54 proc., w porównaniu z rokiem 1922 ściągnięto kosztów o 1.74 proc. więcej.

Według przynależności chorych do gmin, ruch chorych w powszechnym szpitalu sejmiku Będzińskiego ilustruje niżej podana tablica:

Miesiąc.	Gminy wiejskie. pow. Będzińsk.		Miasta wydzielone.		Powiaty obce.	
	wener.	pozost.	wener.	pozost.	wener.	pozost.
Styczeń	3	16	80	58	1	3
Luty	7	17	98	54	6	3
Marzec	4	12	106	41	15	12
Kwiecień	4	13	81	35	15	12
Maj	3	19	23	78	20	18
Czerwiec	5	15	69	44	18	19
Lipiec	5	14	83	39	7	14
Sierpień	4	16	48	37	11	26
Wrzesień	1	15	84	51	6	1
Październik	5	17	39	42	14	23
Listopad	2	20	37	47	23	26
Grudzień	3	8	105	18	3	6
Ogółem.	46	182	853	544	139	163

Jak wykazuje wyżej umieszczona tablica z podziałem chorych według przynależności, daje ona niezbity dowód, jak sejmik Będziński obciążony jest wydatkami na utrzymanie chorych z miast wydzielonych powiatu i w jak trudnych warunkach prowadzono gospodarkę szpitala w okresie dewaluacji ówczesnej polskiej waluty, skoro zdołano ściągnąć zaledwie 22.54 proc. ogólnych kosztów kuracyjnych.

Biorąc pod uwagę koszt utrzymania szpitala powszechnego sejmiku Będzińskiego w okresie wyżej wymienionym na sumę mk. 4.226.048.055, wypada na gminy wiejskie pow. Będzińskiego mk. 500.020.188, na miasta wydzielone mk. 3.063.720.187 i powiaty obce mk. 662.307.680.

Na 1927 chorych w 1923 r. w szpitalu powszechnym, 1038 chorych było wenerycznie, t. j. 53.9 proc. ogólnie chorych, w tem na miasta wydzielone przypada 44.2 proc. Chorych z miast wy-

dzielonych w stosunku do ogólnej liczby chorych było 72.5 proc., z powiatów obcych 166 proc, pozostałe 11.9 proc. przypada zaledwie na chorych przynależnych do gmin wiejskich pow. Będzińskiego.

KRONIKA.

Nowe rozporządzenia dotyczące samorządu.

Rozporządzeniem Prezydenta z d. 7 czerwca r. b. (Dz. U. № 51 poz. 524) zatwierdzony został pobór podatku budynkowego, opartego na art. 25 ustawy z d. 11 kwietnia o ochronie lokatorów (Dz. U. № 39). Wymiar i pobór tego podatku poruczony został samorządowi, a mianowicie na obszarze gmin miejskich zarządom tych gmin, oraz powiatowym związkom komunalnym, po za obszarem gmin miejskich. Związki samorządowe otrzymują tytułem odszkodowania za czynności związane z wymiarem i poborem podatku, 5% od sum ściągniętych.

Działalność Nadzwyczajnego Komisarjatu do walki z epidemjami przedłużoną została Rozp. Rady Ministrów z dn. 16 czerwca r. b. (Dz. U. № 52 poz. 528) do dnia 31 grudnia 1924 r.

Min. Robót Publicznych rozporządzeniem z d. 20 czerwca r. b. (Dz. U. № 53 poz. 537) zarządziło zwinięcie powiatowych biur odbudowy i rozwiązanie rad odbudowy. Likwidacja powierzona została starostom.

Rozporządzeniem Prezydenta z d. 28 czerwca r. b. (Dz. U. № 56 poz. 567) Min. Skarbu, działający w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych, upoważniony został do przekazania na obszarze czterech województw Małopolski, czynności poboru podatku gruntowego gminom za wynagrodzeniem 3% od sum ściągniętych.

W Dz. Ustaw №—56 poz. 576, ogłoszone zostało Rozporządzenie Prezydenta z d. 29 czerwca r. b. w sprawie wykonywania opieki społecznej nad obywatelami polskimi, którzy w żadnej gminie Rzeczypospolitej Polskiej nie mają prawa do opieki trwałej, oraz ponoszenia wynikających stąd kosztów.

Rozporządzenie powyższe wywołane zostało art. 9 ustawy z dn. 16 sierpnia 1923 r. o utracie prawa do opieki w gminie i art. 13 tejże ustawy, wkładającym obowiązek opieki nad obywatelami, którzy nie mają prawa do opieki w żadnej gminie, na Państwo.

W rozporządzeniu wykonawczem z dn. 24-go kwietnia r. b. (Dz. U. 38 poz. 404) do ustawy o opiece społecznej obowiązek ten został przemilczany, gdyż Min. Skarbu nie chciało się zgodzić na jakiegokolwiek wydatki z tego tytułu. Łukę, jaka w ten sposób powstała, zapełnia obecnie przytoczone powyżej rozporządzenie Prezydenta. Państwo, w myśl rozporządzenia, obowiązki swoje przekłada na samorząd wojewódzki, a do czasu jego powstania na

samorząd powiatowy i miejski miast wydzielonych. Wojewoda (delegat Rządu w Wilnie) dokonywać ma repartycji wydatków, jest również upoważniony do pobrania na poczet tych wydatków zaliczek.

Na pokrycie wydatków, wynikających z tytułu tego nowego obowiązu, art. 4 rozporządzenia przewiduje „związkowe dodatki komunalne do państwowych podatków bezpośrednich”. Zapewne artykuł ten ułożony został łącznie z projektem noweli do ustawy o tym. uregulowaniu finansów komunalnych, niestety jednak, Sejm odłożył sprawę nowelizacji tej ustawy do sesji jesiennej, więc narazie związki samorządowe nie „znajdą zwiększonych dodatków do podatków bezpośrednich”. Rozporządzenie więc nie jest w zgodzie z art. 69 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Nowelizacja ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Komisja Skarbowa Sejmu odłożyła sprawę nowelizacji ustawy z d. 11 sierpnia z. r. do sesji jesiennej. Natomiast komisja przyjęła projekt ustawy o pokryciu w r. 1924 niedoborów budżetowych gmin wiejskich. Według projektu gminy mają być uprawnione za zgodą wydziałów komunalnych do poboru składki gminnej, nie przewyższającej 1 zł. z morga, wyłącznie jednak na pokrycie niedoborów budżetu 1924 r. Pobrany podatek od lokali ma być zaliczony na poczet składki.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

Ankieta w sprawie inwestycji pow. zw. kom.

Prezydium rozesłało do wszystkich wydziałów powiatowych następujące pismo:

Warszawa, dnia 13 czerwca 1924 r.

Do

WYDZIAŁU POWIATOWEGO

w

Energiczne dążenia Rządu do zaprowadzenia oszczędności w administracji Państwa i w prowadzeniu przedsiębiorstw państwowych, a z drugiej strony parę faktów przeciągnięcia struny podatkowej przez organ samorządu, wywołały w społeczeństwie i w sferach rządzących dążenie, aby po Państwie objął z kolei akcję oszczędnościową i samorząd. Ostateczny wyraz znalazło to dążenie w projekcie „Ustawy o ugruntowaniu naprawy Skarbu i poprawie gospodarstwa społecznego” jaki złożony został do Sejmu imieniem Rządu przez Pana Ministra Skarbu. Zapowiada się tam „przeprowadzenie oszczędności w gospodarce samorządnej” i zapowiada wysyłanie delegatów Rządu do poszczególnych organów samorządu, na koszt tychże, w razie dostrzeżenia rozrzutności w gospodarce.

Krytycy gospodarki samorządnej w sądach swych opierają się na wrażeniach ogólnych, nie posiadając oczywiście danych cyfrowych dla znacznej bodaj części obszarów Rzeczypospolitej.

Prezydium Zjazdów Samorządu Ziemskiego chciałoby rozporządzać bodaj częściowym materiałem w tym względzie, aby mógł zająć właściwe stanowisko wobec zamierzeń władz ustawodawczych i wykonawczych. I dlatego zwracamy się do wszystkich sejmików i rad powiatowych, aby zechciały, w możliwie najkrótszym czasie, nadesłać nam materiały, dotyczące przynajmniej inwestycyjnej gospodarki swojej w ciągu lat 1919—1924. Na wydatki te bowiem najczęściej słyszy się skargi.

Idzie więc o:

- 1) ilość kilometrów nowozbudowanych dróg bitych (murowanych),
- 2) ilość kilometrów gruntownie zrekonstruowanych (zremontowanych) dróg bitych,
- 3) ilość kilometrów kolejek wąskotorowych,
- 4) ilość metrów bieżących zbudowanych, lub odnowionych mostów,
 - a) drewnianych,
 - b) betonowych, murowanych i t. p. (o ile koszt ich i wymiar nie został włączony do punktu 1 i 2),
- 5) ilość metrów ² gruntu, nabytego przez sejmik w mieście i na co,
- 6) ilość metrów ³ wzniesionych budynków z jakim przeznaczeniem,
- 7) ilość metrów ³ nabytych budynków, z jakim przeznaczeniem,
- 8) urządzenie zakładu: elektrycznego, gazowego, sadowniczego i t. p. na gruntach własnych lub wydzierżawionych,
- 9) przedsiębiorstwa jak: tartak, cegielnia, betoniarnia i t. p.

Do punktu 6, 7 i 8 pożądanymi byłyby fotografie.

O ile Sejmik dokonałby jakiejś inwestycji, o której nie wzmiankuje nasza ankieta, prosimy o jej wyszczególnienie.

Z powodu zmieniającej się ciągle wartości polskiego pieniądza w przeciągu omawianego czasu, nie prosimy o podanie kwot, wydanych na inwestycje, lecz tylko o określenie źródła pokrycia wydatków w stosunku %-ym (z podatków, pożyczek, zapomóg rządowych i t. d.).

Jakkolwiek zdajemy sobie sprawę, że biura sejmikowe są dostatecznie przeciążone robotą, pozwalamy sobie jednak wyrazić nadzieję, że prośba nasza nie zostanie bez echa ze względu na zrozumiałą ważność i pilność sprawy.

W końcu nadmieniamy, że ankieta rozpisana równocześnie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie obejmuje inwestycyjnej gospodarki samorządów.

Prezes (—) J. Zdanowski

Dyrektor Biura: (—) J. Bek.

Wykaz pow. Związków Komun. które złożyły deklaracje przystąpienia do Biura Zjazdów Samorz. Ziemińskiego.

Wojew. Warszawskie: Skierniewice, Ciechanów, Maków, Łowicz, Grodzisk, Włocławek, Mława, Sochaczew, Nieszawa, Warszawa, Pułtusk, Lipno, Grójec, Rypin.

• *Wojew. Lubelskie:* Biłgoraj, Sokołów, Janów Lub., Włodawa, Janów Podl., Lublin, Garwolin, Puławy, Zamość, Tomaszów, Konstantynów, Łuków.

Wojew. Łódzkie: Słupca, Łódź, Łask, Koło, Radomsko, Brzeziny, Piotrków.

Wojew. Kieleckie: Pińczów, Będzin, Częstochowa, Opatów, Kozienice, Miechów, Sandomierz, Stopnica, Radom, Jędrzejów, Włoszczowa, Ilza, Końskie.

Wojew. Białostockie: Bielsk Podl., Sokółka, Wołkowysk, Grodno, Łomża, Białystok, Ostrołęka, Ostrow Łomżyński.

Wojew. Poleskie: Pruzany, Kosów Poleski, Drohiczyn, Kobryń, Kamień—Koszyrski.

Wojew. Nowogródzkie: Nowogródek, Nieśwież, Słonim.

Wojew. Wołyńskie: Krzemieniec, Równe, Luboml, Kowel, Włodzimierz.

Ziemia Wileńska: Brasław, Dzisna, Święciany.

Wojew. Pomorskie: Tczew, Grudziądz, Puck, Gniew, Wąbrzeźno, Kościerzyna, Starogard, Wejherowo, Nowe-Miasto, Działdowo, Brodnica.

Wojew. Poznańskie: Znin, Strzelno, Gniezno, Wolsztyn, Chodzież, Gostyń, Witkowo, Grodzisk, Leszno, Poznań—Wsch., Krotoszyn, Międzychód.

Wojew. Krakowskie: Żywiec, Wadowice, Kraków.

Wojew. Lwowski: Jarosław, Rudki, Drohobycz.

Wojew. Stanisławowski: Stanisławów.

Wojew. Tarnopolskie: Tarnopol, Kopyczyńce, Przemyślany.

Razem. 103.

Poradnik Samorządowy.

Pytanie. Czy urząd gminy obowiązany jest na żądanie sołtysów umiejących lepiej czytać po rosyjsku niż po polsku, pisać rozkłady, polecenia, wezwania i t. p. w języku rosyjskim?

Jan Pikulski.

pom. sekr. gm. Matjaży.

Odpowiedź. Oczekiwana w najbliższym czasie ustawa o używaniu języka państwowego w urzędach, rozstrzygnie poruszoną w zapytaniu sprawę.

(—) *E. Kopczyński.*

Pytanie. Czy posterunkowemu Policji Państwowej przysługuje prawo wydawania bezpośrednio sołtysowi poleceń o dostarczenie podwód?

L. Teter.

pom. sekr. gm. Chorów.

Odpowiedź. Posterunkowemu policji nie przysługuje prawo wydawania poleceń sołtysom. Polecenia może wydawać tylko władza przełożona podwładnym sobie urzędem i funkcjonarjuszom, posterunkowy zaś nie jest dla sołtysa władzą przełożoną.

(—) *E. Kopczyński.*

Pytanie. Czy członek Rady Gminnej i delegat do sejmiku może piastować nadal mandat, jeżeli Rada gminna dwukrotnie wyraziła mu votum nieufności i wykluczyła go z pośród członków Rady, a oprócz tego karany był przez Sąd Okręgowy 3 miesięcznym więzieniem, lecz kary nie odsiadywał wskutek amnestji?

Wujt gm. Kurozwęki.

Odpowiedź. Zgodnie z art. 9 Dekretu z dn. 28 listopada 1918 r. o Radach Gminnych, Rada Gminna może wykluczyć ze składu swego radnego, który opuścił trzy z rzędu posiedzenia Rady. Wyrażenie braku zaufania przez Radę Gminną jednemu ze swych członków nie oparte jest na prawie. Co do karalności, pociągającej za sobą utratę prawa zajmowania urzędów publicznych z art. 27 i 30 kodeksu karnego, potrzebna jest wiadomość za jaki występki (podać odnośny art. kod. karn.) nastąpiło skazanie.

(—) *E. Kopczyński.*

Zestawienie wpływów i wydatków tygod. „Samorząd“ za m-c maj—czerwiec 1924 r.

WPŁYWY.

WYDATKI.

	Zł. gr.	Zł. gr.		Zł. gr.
1. Pozostałość w kasie na 1 maja	90.64		1. Pensje	2,441.15
„ „ „ P.K.O. „ „	1,182.90	1,273.54	2. Druk „Samorządu“	1,470.38
2. Zaległa prenumerata „Samorz.“	1,309.39		3. Rozjazdy	172.41
Prenumerata „Samorz.“ za 1924 r.	3,622.40	4,931.79	4. Porto	402.95
3. Ogłoszenia		423.13	5. Różne	226.80
4. Różne		148.16	6. Zwrot pożyczek	1,536.66
5. Pożyczki zaciągnięte		443.05	7. Pozostałość w kasie na 1 lipca	330.22
			„ „ P.K.O. „ „	639.10
		7,219.67		969.32
				7,219.67

Odpowiedzi Redakcji.

Czytelnikowi ze wsi Boduchów. Dla udzielenia odpowiedzi należy podać przez kogo wymierzona grzywna za niewiązanie psów i adres swój, gdyż Redakcja na anonimowe listy odpowiadać niemoże.

Pośrednictwo pracy.

TECHNIK drogowy z długoletnią praktyką i obeznany z robotami budowlanymi może objąć posadę na wyjazd. Oferty dla technika S a S. proszę składać w redakcji „Samorządu”.

INŻYNIER drogowy ze szkoły budowy dróg i mostów w Paryżu z dłuższą praktyką poważnymi referencjami poszukuje posady Kierownika Zarządu Drogowego.

Oferty: Poczta Stąporków województwo Kieleckie Inżynier W. Kisiel Drohinicki w Nieborowie.

Ogłoszenia.

Technik budowlany z długoletnią praktyką od kilku lat kierownik powiatowego biura odbudowy, poszukuje stałej posady, kierownika działu budowlanego sejmiku powiatowego lub magistratu.

Łaskawe oferty pod „Kierownik” do „Samorządu” Warszawa, Nowy Świat 21.

Magistrat miasta Ostrowca ogłasza

KONKURS

Na posadę Inżyniera architekta z gruntowną znajomością techniczno-budowlaną.

Pobory VI kat. płac urzędnika państwowego oraz mieszkanie.

Oferty w raz z odpisami świadectw ukończenia studjów i praktyki.

Wydział Powiatowy w Wąbrzeźnie (Pomorze)

ogłasza

KONKURS

na posadę

Sekretarza Wydziału Powiatowego

do referatu podatkowego, do którego przydzielony jest także referat powiatowej Opieki Społecznej. Reflektanci, od których się wymaga dobrego wykształcenia szkolnego, zechcą podania swoje skierować do podpisanego starosty.

Pobory odpowiednio do kwalifikacji kandydata, jednakże nie przewyższające VIII-go stopnia pragmatyki dla urzędników państwowych.

Do zgłoszeń dołączyć należy uwierzytelnione odpisy świadectw, których się nie zwraca.

Starosta Powiatu Wąbrzeskiego:

(—) Dr. Szczepański.

Wydział Powiatowy Sejmiku Węgrowskiego

ogłasza

KONKURS

na posadę pisarza gminnego.

Od kandydata wymagana jest kilkuletnia praktyka na polu samorządowym, gruntowna znajomość ustaw i przepisów z tej dziedziny, oraz trzeźwe i nienaganne prowadzenie się. Do posady przywiązane jest wynagrodzenie według IX-ej kategorii płac urzędników państwowych, plus mieszkanie opał i światło.

Oferty z życiorysem, odpisami świadectw i referencji, należy składać do biura Wydziału Powiatowego w Węgrowie do dnia 1 sierpnia 1924 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta (—) Niepokulczycki.

CZOS. 13458/6/18

SEKCJA BIBLIOTECZNA

Instytutu Oświaty i Kultury im. Staszica
WARSZAWA, Wspólna 23, m. 12

przy współpracy specjalistów kompletuje biblioteki wszelkich typów, według katalogów nadesłanych, przystosowanych do potrzeb samorządów, kooperatyw, kółek rolniczych, kół młodzieży i szkół oraz według katalogu dla uczniów i uczenie rolniczych szkół ludowych, zatwierdzonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych dnia 4 maja 1923 r. za № 1227 / R-IV.

Wobec większego zapasu książek zamówienia wykonywa się szybko, lecz tylko za gotówkę lub za zaliczeniem pocztowym.

PORADNIA DLA SAMOUKÓW w y d a j e:

Wskazówki metodyczne dla samouków.

Dotychczas wydane:

1. M. Langerowej — Uwagi wstępne.
 2. M. Lipskiej-Librachowej — Nauki Pedagogiczne.
 3. Weychert-Szymanowskiej — Język Polski.
- Skład główny w Instytucie im. Staszica.**

KSIĘGARNIA KRONIKI RODZINNEJ

w Warszawie, Plac Zamkowy (Podwałe 4)

poleca następujące wydawnictwa:

	Zł.	gr.
Bojarska S. Polska odradzająca się. (Szkice społeczne z okresu wojny).	2	—20
— Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.	—	—44
Migasiński L. E. Polacy w Paranie	1	—76
Strzempiel J. Urlopy Pracowników	—	—66
Tyszką H. Anglja a Polska	—	—83
Włoszczewski St. O czasie pracy	1	—10
— Kasy Chorych	—	—33
Woroniecki J. O. Wychowanie społeczne i praca społeczna.	—	—33

Oprócz dzieł społecznych Księgarnia Kroniki Rodzinnej posiada stale na składzie wielki wybór Książek do nabożeństwa: Zamówienia z prowincji załatwia się natychmiast za zaliczeniem pocztowym.

ZAKŁAD Apro wizacji Sanitarnej

TAMKA 1.

Konto P. K. O. № 50-777.

Dostarcza samorządom na warunkach kredytowych wszelkich potrzebnych przedmiotów, lekarstw, środków opatrunkowych i narzędzi dla szpitali, przychodni, kolumn dezynfekcyjnych i kąpielisk.

Wydział Sanitarny Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

udziela samorządom wszelkich porad wchodzących w zakres spraw zdrowia publicznego.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Ubezpieczenia w Złotych Polskich Kasa Emerytalna Pracowników Komunalnych Rzeczypospolitej Polskiej

zatwierdzona reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej dnia 20 czerwca r. b. Nr. 5303.

Ubezpiecza w złotych polskich pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast i powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

ADRES KASY:

Warszawa, Wspólna 23.

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 50.061.

ŻĄDAJCIE STATUTU KASY.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Roboty ziemne. Drogi bite.
STUDJA. PROJEKTY.

Bruki miejskie. Kolejki.
CAŁKOWITE WYKONANIE ROBÓT.

A. PRZYBYLSKI. Biuro Techniczne.

Warszawa, ul. Marszałkowska 22, telef. 55-15.

Firma egzystuje od roku 1900.

Wydawca: Zrzeszenie Samorządów Powiatowych.

Redaktor: Wł. Wakar.

Drukarnia Zrzeszenia Samorządów, Warszawa, Ogródowa 46.